

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja

Druk nr 1870
Warszawa, 15 września 2017 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o szczególnych zasadach usuwania zagrożeń środowiskowych.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Pawła Kobylińskiego.

(-) Adam Cyrański; (-) Barbara Dolniak; (-) Kamila Gasiuk-Pihowicz; (-) Zbigniew Gryglas; (-) Paulina Hennig-Kloska; (-) Michał Jaros; (-) Paweł Kobyliński; (-) Ewa Lieder; (-) Radosław Lubczyk; (-) Katarzyna Lubnauer; (-) Jerzy Meysztowicz; (-) Krzysztof Mieszkowski; (-) Piotr Misilo; (-) Mirosław Pampuch; (-) Monika Rosa; (-) Marek Ruciński; (-) Joanna Scheuring-Wielgus; (-) Joanna Schmidt; (-) Marek Sowa; (-) Elżbieta Stępień; (-) Mirosław Suchoń; (-) Adam Szłapka; (-) Krzysztof Truskolaski; (-) Witold Zembaczyński.

USTAWA

z dnia ..... 2017 r.

o szczególnych zasadach usuwania zagrożeń środowiskowych

Art. 1.

1. Ustawa określa zasady usuwania zagrożeń środowiskowych, będących historycznymi zanieczyszczeniami ziemi powstałymi na skutek działania nieistniejącego już podmiotu państwowego, a którego niebezpieczne pozostałości w postaci zagrożenia środowiskowego, znajdują się na terenach prywatnych.
2. Działania, o których mowa w ust. 1 podejmowane są w celu zapobieżenia powstania zagrożenia dla zdrowia i bezpieczeństwa ludzi oraz w celu ochrony środowiska.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) usuwaniu zagrożeń środowiskowych – oznacza to w szczególności usuwanie odpadów niebezpiecznych, remediację zanieczyszczonej gleby, ziemi i wód gruntowych, a także podejmowanie działań naprawczych związanych z historycznym zanieczyszczeniem powierzchni ziemi;
- 2) wartości nieruchomości – rozumie się przez to określoną przez rzeczoznawcę majątkowego cenę rynkową na dzień jej sprzedaży, a jeżeli właściciel nieruchomości nabył ją na preferencyjnych zasadach, jej wartość określa się według stanu i cen obowiązujących w dniu jej zakupu;
- 3) nieistniejącym podmiocie państwowym – oznacza to przedsiębiorstwo państwowe lub jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, będącą wytwórcą historycznego zanieczyszczenia ziemi, wykreśloną z rejestru przedsiębiorców lub co do której toczy się postępowanie upadłościowe, na dzień wszczęcia postępowania o przystąpieniu do usunięcia zagrożeń środowiska. Za nieistniejący podmiot państwowy w rozumieniu niniejszej ustawy przyjmuje się również spółkę akcyjną wykreśloną z rejestru przedsiębiorców lub co do której toczy się postępowanie upadłościowe, o ile w momencie wytworzenia przez jej przedsiębiorstwo historycznego zagrożenia powierzchni ziemi, Skarb Państwa był akcjonariuszem posiadającym prawa do

przynajmniej 51% akcji w spółce. Za nieistniejący podmiot państwowy w rozumieniu niniejszej ustawy przyjmuje się także jednostkę badawczo-rozwojową, utworzoną na podstawie Ustawy z 25 lipca 1985 r., o jednostkach badawczo-rozwojowych, o ile była wytwórcą historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi.

Art. 3.

1. Postępowanie w sprawie usunięcia zagrożeń środowiskowych wszczyna Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska z urzędu lub na wniosek właściciela nieruchomości, na której znajduje się ujawnione zagrożenie środowiskowe, lub na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego dla gminy, na terenie której znajduje się ujawnione zagrożenie środowiskowe.
2. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska wydaje decyzję o przystąpieniu do usunięcia zagrożenia środowiskowego w terminie do 2 miesięcy od dnia wszczęcia postępowania.
3. Do decyzji o przystąpieniu do usunięcia zagrożeń środowiskowych doręczanej właścicielowi nieruchomości załącza się wezwanie do zajęcia stanowiska, przez właściciela nieruchomości w sprawie udostępnienia nieruchomości lub jej części w wskazanym terminie, z zachowaniem warunków określonych w decyzji oraz planie remediacji, a także w celu umożliwienia przeprowadzenia badań zanieczyszczenia gleby i ziemi.
4. W przypadku wyrażenia woli dobrowolnego udostępnienia nieruchomości przez jej właściciela na potrzeby toczącego się postępowania w sprawie usunięcia zagrożeń środowiskowych, oświadczenie woli właściciela nieruchomości traktuje się jako zrzeczenie się prawa do odwołania od decyzji, o której mowa w ust. 2, w rozumieniu art. 127a Kodeksu Postępowania administracyjnego.
5. Do decyzji o przystąpieniu do usunięcia zagrożeń środowiskowych, załącza się plan remediacji zawierający w szczególności:
  - 1) oznaczenie nieruchomości, która zostanie poddana remediacji, przy jednoczesnym wskazaniu niezbędnego zakresu udostępnienia (sposobu i obszaru);

- 2) sposób usunięcia zagrożeń środowiskowych;
  - 3) ocenę występowania zagrożenia dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
  - 4) termin rozpoczęcia i zakończenia usuwania zagrożeń środowiskowych.
6. Decyzję o przystąpieniu do usunięcia zagrożeń środowiskowych doręcza się właścicielowi nieruchomości, wraz z wezwaniem go do zajęcia stanowiska w tej sprawie, o którym mowa w ust. 3. W przypadku braku woli właściciela nieruchomości na dobrowolne udostępnienie nieruchomości zgodnie z treścią wezwania w terminie 30 dnia od dnia doręczenia decyzji wraz z wezwaniem, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska zwraca się do starosty właściwego dla miejsca, w którym planowane jest usunięcie zagrożeń środowiskowych, z wnioskiem o zezwolenia na czasowe zajęcie nieruchomości w trybie określonym w art. 4 niniejszej ustawy.
7. Wniosek, o którym mowa w ust. 6 musi zawierać uzasadnienie żądania udostępnienia nieruchomości zgodnie z wytycznymi wskazanymi w ust. 5. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we wniosku wskazuje czy udostępnienie przedmiotowej nieruchomości ma nastąpić, w całości, czy w części.
8. Postępowanie, o którym mowa w ust. 1 wszczyna się po uprzednim ustaleniu przez właściwy organ, o którym mowa w ust. 1, że obecnie władający daną nieruchomością nie był wytwórcą historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi, przy jednoczesnym zastrzeżeniu że był nim podmiot będący na dzień wszczęcia postępowania, o którym mowa w ust. 1, nieistniejącym podmiotem państwowym.
9. W przypadku uzasadnionego podejrzenia powstania nieodwracalnych negatywnych skutków dla środowiska lub zdrowia i życia ludzkiego, które mogłyby wynikać w związku z biegiem procedury uzyskania niezbędnej decyzji starosty o zezwoleniu na czasowe zajęcie nieruchomości oraz późniejszej ewentualnej procedury odwoławczej, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska zwraca się do starosty z wnioskiem o wydanie decyzji z nadaniem jej rygору natychmiastowej wykonalności.
10. Po zakończeniu prac związanych z remediacją, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska sporządza protokół zakończenia prac i doręcza go staroście oraz właścicielowi nieruchomości.

Art. 4.

1. Starosta udziela, w drodze decyzji, zezwolenia na czasowe zajęcie nieruchomości na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, licząc od dnia zajęcia nieruchomości, na wniosek Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, na podstawie określonej w art. 3 ust. 6.
2. Po upływie okresu, na który nastąpiło zajęcie nieruchomości, podmiot, który zajął nieruchomość, jest obowiązany doprowadzić nieruchomość do stanu poprzedniego.
3. Jeżeli na skutek czasowego zajęcia nieruchomości właściciel lub użytkownik wieczysty nie będzie mógł korzystać z nieruchomości w sposób dotychczasowy lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem, może żądać, aby starosta właściwy dla miejsca, w którym przeprowadzono usunięcie zagrożeń środowiskowych, nabył od niego własność lub użytkowanie wieczyste nieruchomości w drodze umowy.
4. Za udostępnienie nieruchomości oraz szkody powstałe w wyniku zajęcia nieruchomości przysługuje odszkodowanie w wysokości uzgodnionej między właścicielem, użytkownikiem wieczystym lub osobą, której przysługują inne prawa rzeczowe do nieruchomości a podmiotem, któremu udostępniono nieruchomość. Jeżeli do takiego uzgodnienia nie dojdzie w terminie 30 dni, licząc od dnia, w którym upłynął termin udostępnienia nieruchomości, określony w decyzji, o której mowa w ust. 1, starosta wszczyna postępowanie w sprawie ustalenia odszkodowania.
5. Roszczenia powstałe na podstawie ust. 2-4 wygasają w terminie 3 lat od dnia sporządzenia przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska protokołu końcowego z usunięcia zagrożenia po ukończeniu remediacji.

Art. 5. Do postępowania w sprawach dotyczących wydania decyzji o przystąpieniu do usunięcia zagrożeń środowiskowych, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, z zastrzeżeniem przepisów niniejszej ustawy.

Art. 6. Koszty sporządzenia planu remediacji ponosi Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska.

Art. 7. Do ustalenia planu remediacji i jego przeprowadzenia stosuje się odpowiednio przepisy tytułu II, dział IV, Ustawy Prawo ochrony środowiska.

Art. 8. Koszty związane z usuwaniem zagrożeń środowiskowych, w szczególności takie jak: zbieranie, transport, odzysk lub unieszkodliwienie odpadów oraz zanieczyszczonej gleby i ziemi, a także koszty działań naprawczych w tym ograniczające rozprzestrzenianie się substancji powodujących ryzyko zagrożenia dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska ponosi minister właściwy do spraw środowiska.

Art. 9.

1. Jeżeli w wyniku podjęcia działań skutkujących usunięciem zagrożeń środowiskowych, o których mowa w art. 1 ustawy, wartość nieruchomości ulegnie podwyższeniu, starosta w przypadku jej zbycia pobiera od właściciela nieruchomości jednorazową opłatę w wysokości 50% różnicy pomiędzy wartością nieruchomości na dzień przed wydaniem decyzji, o której mowa w art. 3 ust. 1, a wartością ustaloną przez biegłego rzeczoznawcę na dzień sporządzenia protokołu, o którym mowa w art. 3 ust. 7.
2. Opłata ustalana jest w formie decyzji starosty i stanowi dochód własny powiatu.

Art. 10. W sprawach dotyczących szczególnych zasad usuwania zagrożeń środowiskowych, nieuregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska.

Art. 11. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

UZASADNIENIE

1. Wyjaśnienia potrzeby i celu wydania aktu

Projekt ustawy o szczególnych zasadach usuwania zagrożeń środowiskowych, zwanym dalej projektem, ma na celu wyjście naprzeciw problemom ekologicznym lokalnych społeczności, które borykają się z brakiem uregulowań prawnych, zmierzających do unieszkodliwienia niebezpiecznych odpadów zalegających na nieruchomościach, uprzednio eksploatowanych przez podmioty państwowe. Przez podmioty państwowe w rozumieniu niniejszej ustawy rozumie się zarówno jednoosobowe spółki skarbu państwa jak i przedsiębiorstwa państwowe wykreślone z rejestru przedsiębiorców lub pozostające w trakcie toczącego się postępowania upadłościowego, a także jednostki badawczo rozwojowe oraz spółki akcyjne w których Skarb Państwa posiadał przynajmniej 51% akcji w momencie wytworzenia historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi. Problem w przedmiotowej sytuacji polega na braku podstawy prawnej do przeprowadzenia remediacji gruntu na koszt Skarbu Państwa, wobec braku odpowiednich przejrzystych procedur. Wówczas usunięcie zagrożenia, które powoduje niewłaściwe składowanie odpadów poprzez odpowiednie instytucje publiczne jest na mocy obowiązującego prawa utrudnione, jeżeli nie niemożliwe.

Celem projektu ustawy jest więc uregulowanie procedury wszczynania i przeprowadzania procesu remediacji przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Ponadto ustawa zmierza do ustanowienia podstawy prawnej do zobowiązania właściciela do udostępnienia nieruchomości, na których zalegają niebezpieczne odpady, w celu ich usunięcia. Ochrona środowiska jest bowiem zadaniem nie tylko władz publicznych i samorządowych, ale i poszczególnych jednostek. Jednocześnie proponowane rozwiązanie prawne wprowadza wyjątek od zasady wynikającej z art. 40 ust. 1 k.c., wprowadzając przepis szczególny w odniesieniu do zasady nieodpowiedzialności Skarbu Państwa za zobowiązania państwowych osób prawnych. W art. 8 projektowanej ustawy, ustanawia się bowiem obowiązek ponoszenia kosztów związanych z usuwaniem zagrożeń środowiskowych, w szczególności takich jak: zbieranie, transport, odzysk lub unieszkodliwienie odpadów oraz zanieczyszczonej gleby i ziemi, a także kosztów działań naprawczych w tym ograniczających rozprzestrzenianie się substancji powodujących ryzyko zagrożenia dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska przez ministra właściwego do spraw środowiska, a zatem przez Skarb Państwa.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma zostać uregulowana

Projekt ustawy obejmuje stany faktyczne, w których sprawcą zanieczyszczenia terenu był nieistniejący obecnie podmiot państwowy lub taki, który pozostaje w trakcie postępowania upadłościowego. Jak już wyżej wskazywano, problemem jest zgromadzenie ogromnej ilości odpadów niebezpiecznych na nieruchomościach, często w żaden sposób nie zabezpieczonych przed ewentualnym rozprzestrzenieniem się substancji szkodliwych powodując realne zagrożenie skażenia środowiska. Ponadto zanieczyszczona gleba stwarza ryzyko przedostania się tych zanieczyszczeń do wód gruntowych.

Intencją autorów projektu jest ustanowienie mechanizmu realizacji działań remediacyjnych na gruntach należących do właścicieli prywatnych, na których znajdują się zagrożenia ekologiczne w postaci składowanych tam odpadów, których wytwórcą był podmiot należący do Skarbu Państwa. W takim stanie faktycznym były przedsiębiorstwa państwowe wykreślone z rejestru przedsiębiorców, jednoosobowe Spółki Skarbu Państwa oraz inne podmioty wskazane w ustawie, które z racji stanu prawnego i faktycznego nie są zobligowane do usunięcia zagrożeń środowiskowych. Ta specyficzna sytuacja, która może trwać w nieskończoność, uniemożliwia proces niwelowania zagrożeń środowiskowych, które degradują środowisko naturalne i mają bezpośredni wpływ na życie i zdrowie ludzkie lokalnych społeczności. Projektowana ustawa ma na celu wprowadzenie skutecznych rozwiązań, skutkujących usunięciem zagrożeń środowiskowych, w możliwie szybkim czasie.

Bezpośrednią inspiracją do przygotowania tego projektu ustawy jest sytuacja odpadów pozostałych po Zakładach Chemicznych "Tarnowskie Góry". Na ich terenie od około 100 lat nieprzerwanie działał przemysł chemiczny, a co za tym idzie, powstawały ogromne ilości niebezpiecznych dla środowiska oraz okolicznej ludności odpadów. Dokładna skala zagrożenia stała się znana dopiero na początku lat 90-tych XX w., kiedy dokonano pomiarów zanieczyszczenia wód gruntowych. W konsekwencji, w roku 1994 Zakłady Chemiczne wpisano na krajową listę największych trucicieli (tzw. "Lista 80-ciu"). Wg. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, odpady poprodukcyjne w ilości ok. 1,2 mln m³ były składowane na niezabezpieczonym gruncie powodując przenikanie toksycznych substancji (głównie: boru, baru, strontu, arsenu, miedzi, cynku) do gleby, wód powierzchniowych i podziemnych. Wywołało to bezpośrednie zagrożenie dla Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 330 Gliwice, stanowiącego rezerwuuar wody pitnej dla ok. 600 tys. mieszkańców województwa śląskiego.

W 1995 r. Zakłady postawiono w stan likwidacji, jednak figurują w Krajowym Rejestrze Sądowym do dziś, ze względu na niespłacone wierzytelności. Faktyczne działania na rzecz zabezpieczenia źródeł wody pitnej Zbiornika 330 poprzez właściwe zagospodarowanie odpadów po Zakładach Chemicznych zaczęto prowadzić w 2000r., ale z kilkuletnimi okresami przerw ze względu na problemy z finansowaniem przedsięwzięcia. Nakładami głównie Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska oraz jednostek samorządu terytorialnego udało się zutylizować część odpadów. W międzyczasie własność większości terenów, na których znajdują się zanieczyszczenia, przeszła na Starostwo Powiatowe Tarnowskie Góry, ale część trafiła w ręce prywatnych właścicieli - i to z oczyszczeniem i zabezpieczeniem tych terenów, ze względów prawnych, jest dziś największy problem. Za wyjątkiem tych terenów większość odpadów została albo już zabezpieczona, albo odpowiednie działania zostały już zaplanowane. Szacunkowy koszt zabezpieczenia i oczyszczenia terenów które obecnie są we własności prywatnej, wynosi około 100 mln zł.

Nie można wykluczyć, że podobnej natury problem, na którego rozwiązanie pozwala niniejsza ustawa: pozostałe po byłych przedsiębiorstwach państwowych niebezpieczne substancje znajdują się we władaniu osób prywatnych, nie dysponujących wystarczającymi możliwościami do ich usunięcia, występuje również w stosunku do innych miejsc niż Zakłady Chemiczne „Tarnowskie Góry”, jednak na razie brak jest dostępnej informacji na ten temat. Proponowana ustawa pozwoli na szybkie reagowanie gdyby takie problemy ujawniono w przyszłości (np. odkryto skład niebezpiecznych odpadów pod nieruchomością prywatną, o którym nie wiedział w momencie sprzedaży ani sprzedający – Skarb Państwa ani prywatny nabywca). O tym, że możliwość ujawnienia po latach składów niebezpiecznych odpadów po byłych przedsiębiorstwach państwowych jest realna świadczy chociażby przypadek zanieczyszczeń zakopanych w lasach w okolicach Jaworzna przez Państwowe Zakłady Chemiczne „Organika-Azot”.

3. Różnice pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

W obecnym stanie prawnym brak jest regulacji pozwalających na skuteczne usunięcie zagrożenia środowiskowego powstałego na skutek działania nieistniejącego już podmiotu państwowego lub takiego, który znajduje się obecnie w trakcie postępowania upadłościowego, a którego niebezpieczne pozostałości w postaci zagrożenia środowiskowego, znajdują się na terenach prywatnych. Projektowany stan prawny odnosi się do historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi i odsyła wprost w tej materii do ustawy z dnia 27 kwietnia

2001 r. - Prawo ochrony środowiska. Jak wynika z art. 3 ust. 5a Ustawy prawo ochrony środowiska, historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi to taki rodzaj zagrożenia dla środowiska, które powstało przed dniem 30 kwietnia 2007 r. lub wynika z działalności, która została zakończona przed dniem 30 kwietnia 2007 r., a także rozumie się przez to szkodę w środowisku w powierzchni ziemi w rozumieniu art. 6 pkt 11 lit. c Ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, która została spowodowana przez emisję lub zdarzenie, od którego upłynęło więcej niż 30 lat. Natomiast samo postępowanie w sprawie wydania decyzji o udostępnieniu nieruchomości i zezwoleniu na usunięcie zagrożeń środowiskowych na niej się znajdujących można wszcząć dopiero po wydaniu decyzji skierowanej do władającego powierzchnią ziemi, o dokonaniu wpisu do rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi o potencjalnym takim zanieczyszczeniu.

Projekt ustawy przewiduje, że Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska będzie prowadził postępowanie w sprawie przystąpienia do usunięcia zagrożeń środowiskowych, na wniosek uprawnionych podmiotów. Celem postępowania będzie przeprowadzenie remediacji w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo ochrony środowiska tj. począwszy od art. 101 przez art. 101a do art. 101r. Decyzja taka powinna być wydana w terminie 2 miesięcy od dnia złożenia wniosku o wszczęciem procedury. Projekt ponadto wprowadza procedurę umożliwienia rozpoczęcia czynności zmierzających do usunięcia zagrożenia środowiskowego za pomocą decyzji starosty o udostępnieniu nieruchomości nawet w przypadku braku oświadczenia woli o zgodzie na przystąpienie od ich usunięcia ze strony właściciela nieruchomości. Decyzji o udostępnieniu nieruchomości może zostać nadany rygor natychmiastowej wykonalności, uzasadniony interesem społecznym lub ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego. Nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności oznacza, że decyzja wywołuje skutki prawne już od chwili jej doręczenia stronie.

Jak już wyżej wskazano, w art. 8 projektowanej ustawy, ustanawia się obowiązek ponoszenia kosztów związanych z usuwaniem zagrożeń środowiskowych przez Skarb Państwa reprezentowany przez ministra właściwego do spraw środowiska. Rozwiązanie to ma na celu ustalenie zasad finansowania usuwania zagrożeń ekologicznych, w przypadkach, o których mowa w projektowanej ustawie, które jako zadania priorytetowe, wymaga niezbędnego wsparcia finansowego. Zaproponowana w projekcie procedura doprowadzi między innymi do skrócenia czasu usunięcia zagrożeń środowiskowych, które z każdym dniem niosą za sobą poważne konsekwencje zarówno dla środowiska jak i poważne zagrożenia dla zdrowia i życia społeczności lokalnych. Jednocześnie projekt zmierza także do

ustanowienia jasnych i precyzyjnych podstaw przeprowadzenia postępowania w przypadku gdy podmiot, który był wytwórcą zanieczyszczeń nie istnieje lub jest w trakcie postępowania upadłościowego. Dzięki temu, mimo, iż podmioty prywatne czy samorządy terytorialne nie mają realnych możliwości zgromadzenia niezbędnych środków do przeprowadzania działań o charakterze remediacji, Skarb Państwa ponosząc finansowy ciężar zapewni poprawę stanu ochrony środowiska oraz wyeliminuje zagrożenia dla życia i zdrowia ludzkiego.

Dodatkowo projektowana ustawa wprowadza rozwiązania pozwalające na rozliczenia oraz wypłaty odszkodowań dla władających powierzchnią ziemi, na której składowane są niebezpieczne odpady. Projektowana ustawa przewiduje możliwość zapłaty odszkodowania, jeśli właściciel nieruchomości poniósł szkodę. Jednocześnie w przypadku wzrostu wartości nieruchomości, na skutek usunięcia z niej zagrożenia środowiskowego, wprowadzono w projektowanej ustawie rozwiązanie, polegające na konieczności pobrania od właściciela nieruchomości jednorazową opłaty w wysokości 50% wzrostu wartości, w przypadku jej zbycia.

Wobec szerokiego uregulowania zagadnień związanych z usuwaniem zagrożeń środowiskowych w ustawie Prawo ochrony środowiska, a także w wydanych do niej przepisach wykonawczych, w sprawach nieuregulowanych w projektowanej ustawie, stosuje się odpowiednio ich przepisy, zgodnie z przepisem art. 10 projektu.

4. Przewidywane skutki prawne wejścia aktu w życie

- a) **prawne** - wejście w życie ustawy umożliwi podjęcie działań prowadzących do usunięcia zagrożenia dla zdrowia ludzi oraz stanu środowiska w przypadku gdy zagrożenia znajdują się na terenie prywatnym i powstały ze względu na działalność nieistniejącego podmiotu publicznego. Projektowana ustawa pociąga za sobą również potrzebę uporządkowania istniejącego systemu prawnego, poprzez wprowadzenie rozwiązania pozwalającego na uzyskaniu tytułu prawnego stanowiącego zobowiązanie właściciela do udostępnienia nieruchomości, na których zalegają przemysłowe odpady, w celu ich usunięcia, a których sprawcą jest nieistniejące już faktycznie przedsiębiorstwo państwowe.
- b) **społeczne** - poprawa jakości środowiska naturalnego, lepsze warunki do realizacji zadań związanych z ochroną zdrowia i życia ludności przed zagrożeniami wynikającymi z niewłaściwego składowania odpadów, lepsza ochrona ziemi i wody.

c) **gospodarcze** - poprawa jakości niektórych obecnie zanieczyszczonych terenów poprzez umożliwienie usunięcia tych zanieczyszczeń. Wzrost wartości tych terenów oraz terenów z nimi sąsiadujących. Umożliwienie prowadzenia działalności na tych terenach lub obniżka kosztów prowadzenia tej działalności.

d) **finansowe** - poprzez umożliwienie podjęcia działań na rzecz usunięcia zagrożeń środowiskowych z terenów, z których do tej pory nie było to możliwe, ustawa przyniesie wzrost wydatków publicznych. Według obecnie dostępnych informacji będzie dotyczyło to wyłącznie odpadów po Zakładach Azotowych Tarnowskie Góry, a koszt zabezpieczenia i usunięcia pozostałych na terenie prywatnym zanieczyszczeń wynosi około 100 mln zł. Koszt ten, zgodnie z ustawą, zostanie pokryty z budżetu Ministerstwa Środowiska. Obsługa administracyjna tego procesu powiększy koszty Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach, ale o kwotę niewielkich rozmiarów – problem dotyczy zaledwie 2 nieruchomości. Koszty przygotowania planu remediacji ponosi Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, ale w związku z małą skalą problemu nie powinny być one istotne w budżecie tej instytucji. W przypadku przyszłego wykrycia większej ilości zagrożeń, spełniających warunki tej ustawy, koszty mogą odpowiednio wzrosnąć w zależności od rodzaju i ilości tych zanieczyszczeń.

Proponowana data wejścia w życie projektu ustawy tj. 1 stycznia 2018 r., podyktowana jest koniecznością umożliwienia zaplanowania budżetu państwa w taki sposób by odpowiednia i niezbędna ilość środków zarezerwowanych na remedację, tj. środków w gestii ministra właściwego do spraw środowiska, została odpowiednio zabezpieczona w nadchodzącym roku budżetowym.

5. Przedkładany projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej

Treść regulacji projektu zmierza bezpośrednio do ustanowienia mechanizmu realizacji remediacji spójnego z rozwiązaniem zawartym w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola).

Co więcej przytaczając samą dyrektywę: „W celu zapobiegania zanieczyszczeniom wynikającym z działalności przemysłowej, ich redukcji i w możliwie najszerszym zakresie wyeliminowania zgodnie z zasadą "zanieczyszczający płaci" oraz zasadą zapobiegania zanieczyszczeniom należy ustalić ogólne ramy kontroli głównych rodzajów działalności przemysłowej, przyznając pierwszeństwo interwencji u źródła oraz zapewniając rozsądną

gospodarkę zasobami naturalnymi i biorąc pod uwagę, w razie potrzeby, sytuację gospodarczą i szczególne lokalne cechy miejsca, w którym prowadzona jest działalność przemysłowa.”, jednoznacznie staje się, że proponowana w niniejszym projekcie regulacja zmierza bezpośrednio do skutecznej realizacji wspomnianej zasady „zanieczyszczający płaci”. Wynika to z faktu, iż skoro zanieczyszczenia pochodzą od nieistniejącego już wytwórcy, który w momencie ich wytworzenia był podmiotem państwowym w rozumieniu art. 2 pkt 3 niniejszego projektu lub podmiot państwowy pozostający obecnie w trakcie postępowania upadłościowego, tym samym Skarb Państwa powinien być zobowiązany do poniesienia kosztów dostosowania stanu i jakości środowiska do właściwego i zdrowego poziomu.

Warszawa, 22 września 2017 r.

BAS-WAPM-1820/17

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o szczególnych zasadach usuwania zagrożeń środowiskowych (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Paweł Kobyliński)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projektowana ustawa ma określać zasady usuwania zagrożeń środowiskowych, będących historycznymi zanieczyszczeniami ziemi powstałymi na skutek działania nieistniejącego już podmiotu państwowego, a którego niebezpieczne pozostałości w postaci zagrożenia środowiskowego, znajdują się na terenach prywatnych.

W myśl art. 2 pkt 1 projektu „usuwanie zagrożeń środowiskowych” w rozumieniu ustawy oznacza w szczególności usuwanie odpadów niebezpiecznych, remediację zanieczyszczonej gleby, ziemi i wód gruntowych, a także podejmowanie działań naprawczych związanych z historycznym zanieczyszczeniem powierzchni ziemi.

Zasady prowadzenia postępowania w sprawie usunięcia zagrożeń środowiskowych określono w art. 3 projektu. Ma być ono wszczynane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z urzędu lub na wniosek właściciela nieruchomości, na której znajduje się ujawnione zagrożenie środowiskowe, lub na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego dla gminy, na terenie której znajduje się ujawnione zagrożenie środowiskowe. Do postępowania w sprawach dotyczących wydania decyzji o przystąpieniu do usunięcia zagrożeń środowiskowych mają być stosowane przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, z zastrzeżeniem przepisów projektowanej ustawy (art. 5 projektu). Elementem tego postępowania może być udzielenie przez starostę zezwolenia na czasowe zajęcie nieruchomości na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy (art. 4 projektu).

Jak stanowi art. 10 projektu, w sprawach dotyczących szczególnych zasad usuwania zagrożeń środowiskowych, nieuregulowanych w projektowanej ustawie będą odpowiednio stosowane przepisy ustawy – Prawo ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 11 projektowanej ustawy ma ona wejść w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Z uwagi na przedmiot projektu ustawy trzeba wziąć pod uwagę dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola)¹, dalej jako „dyrektywa 2010/75/UE”.

Zgodnie z art. 1 dyrektywy 2010/75/UE ustanawia ona zasady dotyczące zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom powstającym w wyniku działalności przemysłowej oraz zasady dotyczące kontroli tych zanieczyszczeń, jak również zasady mające na celu zapobieganie emisjom do powietrza, wody i ziemi oraz, w przypadku braku takiej możliwości, mające na celu ich redukcję oraz zapobieganie wytwarzaniu odpadów, w celu osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości

W motywie drugim preambuły dyrektywy 2010/75/UE jest mowa o tym, że w celu zapobiegania zanieczyszczeniom wynikającym z działalności przemysłowej, ich redukcji i w możliwie najszerszym zakresie wyeliminowania zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” oraz zasadą zapobiegania zanieczyszczeniom należy ustalić ogólne ramy kontroli głównych rodzajów działalności przemysłowej, przyznając pierwszeństwo interwencji u źródła oraz zapewniając rozsądną gospodarkę zasobami naturalnymi i biorąc pod uwagę, w razie potrzeby, sytuację gospodarczą i szczególne lokalne cechy miejsca, w którym prowadzona jest działalność przemysłowa.

Art. 11 dyrektywy 2010/75/UE nakłada na państwa członkowskie obowiązek podejmowania niezbędnych środków w celu zapewnienia, aby instalacje eksploatowano zgodnie z określonymi zasadami, w tym, aby w przypadku ostatecznego zakończenia działalności podjęto niezbędne środki w celu zapobieżenia wszelkiemu ryzyku zanieczyszczenia oraz w celu przywrócenia miejsca eksploatacji do stanu satysfakcjonującego określonego zgodnie z art. 22 dyrektywy 2010/75/UE.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Dyrektywa 2010/75/UE została wdrożona do polskiego systemu prawa na mocy ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1101). Wskazaną ustawą

---

¹ Dz. Urz. UE L 334 z 17.12.2010, s. 17.

uzupełniono ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519, ze zm.), dalej jako „p.o.ś.”, o przepisy dotyczące historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

Zgodnie z art. 3 pkt 5a p.o.ś. historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi oznacza zanieczyszczenie powierzchni ziemi, które zaistniało przed dniem 30 kwietnia 2007 r. lub wynika z działalności, która została zakończona przed dniem 30 kwietnia 2007 r.; rozumie się przez to także szkodę w środowisku w powierzchni ziemi w rozumieniu art. 6 pkt 11 lit. c ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926), która została spowodowana przez emisję lub zdarzenie, od którego upłynęło więcej niż 30 lat.

Obowiązki władających powierzchnią ziemi, na której występuje historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, oraz organów administracji publicznej właściwych w tych sprawach określono w dziale IV tytułu II p.o.ś., w szczególności w art. 101a-101l p.o.ś.

W art. 1 projektu ustawy proponuje się, aby ustawa ta określała „zasady usuwania zagrożeń środowiskowych, będących historycznymi zanieczyszczeniami ziemi”. W myśl art. 7 projektu ustawy do ustalenia planu remediacji i jego przeprowadzenia stosuje się odpowiednio przepisy tytułu II, dział IV p.o.ś, natomiast w myśl art. 10 projektu ustawy w sprawach dotyczących szczególnych zasad usuwania zagrożeń środowiskowych, nieuregulowanych w projektowanej ustawie odpowiednio stosowane będą przepisy p.o.ś. W związku z tym można uznać, iż nowa ustawa będzie stanowić „lex specialis” względem p.o.ś.

Projektowana ustawa nie zawiera postanowień niezgodnych z dyrektywą 2010/75/UE, zaś zawarte w art. 7 i art. 10 projektu odesłania do odpowiedniego stosowania przepisów p.o.ś stanowią gwarancję obowiązywania w stosunku do proponowanej regulacji przepisów wdrażających tę dyrektywę.

Wobec powyższego należy uznać, że projekt ustawy nie jest sprzeczny z dyrektywą 2010/75/UE.

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o szczególnych zasadach usuwania zagrożeń środowiskowych nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt

Warszawa, 22 września 2017 r.

BAS-WAPM-1821/17

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie
stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o szczególnych zasadach
usuwania zagrożeń środowiskowych (przedstawiciel wnioskodawców:
poseł Paweł Kobyliński) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii
Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu**

Projektowana ustawa ma określać zasady usuwania zagrożeń środowiskowych, będących historycznymi zanieczyszczeniami ziemi powstałymi na skutek działania nieistniejącego już podmiotu państwowego, a którego niebezpieczne pozostałości w postaci zagrożenia środowiskowego, znajdują się na terenach prywatnych.

W myśl art. 2 pkt 1 projektu „usuwanie zagrożeń środowiskowych” w rozumieniu ustawy oznacza w szczególności usuwanie odpadów niebezpiecznych, remediację zanieczyszczonej gleby, ziemi i wód gruntowych, a także podejmowanie działań naprawczych związanych z historycznym zanieczyszczeniem powierzchni ziemi.

Zasady prowadzenia postępowania w sprawie usunięcia zagrożeń środowiskowych określono w art. 3 projektu. Ma być ono wszczynane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z urzędu lub na wniosek właściciela nieruchomości, na której znajduje się ujawnione zagrożenie środowiskowe, lub na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego dla gminy, na terenie której znajduje się ujawnione zagrożenie środowiskowe. Do postępowania w sprawach dotyczących wydania decyzji o przystąpieniu do usunięcia zagrożeń środowiskowych mają być stosowane przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, z zastrzeżeniem przepisów projektowanej ustawy (art. 5 projektu). Elementem tego postępowania może być udzielenie przez starostę zezwolenia na czasowe zajęcie nieruchomości na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy (art. 4 projektu).

Jak stanowi art. 10 projektu, w sprawach dotyczących szczególnych zasad usuwania zagrożeń środowiskowych, nieuregulowanych w projektowanej

ustawie będą odpowiednio stosowane przepisy ustawy – Prawo ochrony środowiska.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Poselski projekt ustawy o szczególnych zasadach usuwania zagrożeń środowiskowych nie jest projektem ustawy wykonującej prawo UE w rozumieniu art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu.

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt